

TÜRK-ALMAN GÜVENLİK DİYALOĞU

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ
SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN
GÜVENLİK KONSEPTİ

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

Bütün hakları saklıdır.

Tekrar basımı ancak Konrad-Adenauer-Stiftung izniyle yapılabilir.

Konrad-Adenauer-Stiftung

Ahmet Rasim Sokak No: 27

06550 Çankaya-Ankara/TÜRKİYE

Telefon : +90 312 440 40 80

Faks : +90 312 440 32 48

E-mail : info.tuerkei@kas.de

www.kas.de/tuerkei

ISBN: 978-975-7968-97-9

Tasarım & Baskı : OFSET FOTOMAT

+90 312 395 37 38 Ankara, 2011

Konrad
Adenauer
Stiftung

BAHÇEŞEHİR
ÜNİVERSİTESİ

4. Türk – Alman Güvenlik Diyalogu “Uluslararası Güvenlikte Yeni Sorunlar - NATO’nun Değişen Güvenlik Konsepti”

18 Nisan 2011
Açık Oturum

18:30

Giriş:
Dr. Knut **KİRSTE**
NATO, Kamu Diplomasisi Bölümü

Tartışma:
Ernst-Reinhard **BECK**
Milletvekili, Alman Federal Parlamentosu Hıristiyan
Demokrat Birlik Partilerinin Güvenlik Siyaseti Sözcüsü

Klaus **NAUMANN**
General (E.) , Ordu Eski Başmüfettişi, NATO Askeri
Komitesi Eski Başkanı

Dr. Edip **BAŞER**
Orgeneral (E.), Genelkurmay Eski II. Başkanı

Nüzhet **KANDEMİR**
Büyükelçi (E.), Dışişleri Bakanlığı Eski Müsteşarı

Oturum Başkanı: Ercan **ÇİTLİOĞLU**
Bahçeşehir Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar
Merkezi Başkanı

- 5 | **ÖNSÖZ**
Jan Senkyr
Konrad-Adenauer-Stiftung Türkiye Temsilcisi
- 7 | **ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ**

Giriş:
Dr. Knut Kirste
NATO, Kamu Diplomasisi Bölümü
- 13 | **Tartışma:**
Ernst-Reinhard Beck
Milletvekili, Alman Federal Parlamentosu Hıristiyan Demokrat Birlik Partilerinin Güvenlik Siyaseti Sözcüsü
- 17 | *Klaus Naumann*
General (E.) , Ordu Eski Başmüfettişi, NATO Askeri Komitesi Eski Başkanı
- 21 | *Dr. Edip Başer*
Orgeneral (E.), Genelkurmay Eski II. Başkanı
- 25 | *Nüzhet Kandemir*
Büyükelçi (E.), Dışişleri Bakanlığı Eski Müsteşarı
- 29 | **KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG**
TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ YAYINLARI LİSTESİ

ÖNSÖZ

Jan Senkyr

Konrad-Adenauer-Stiftung, Bahçeşehir Üniversitesi Uluslararası Güvenlik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi ile işbirliği içerisinde Ankara’da 4. Türk-Alman Güvenlik Çalıştayı düzenledi. Bu etkinlik dizisiyle birlikte, Türk ve Alman güvenlik uzmanları arasındaki görüş ve bilgi alışverişinin teşvik edilmesini ve iki ülkenin güvenlik politikası alanında-ki karar mercilerine çözüm önerileri sunulmasını hedefleyen bir diyalog platformu oluşturmuş bulunmaktayız.

Konrad-Adenauer-Stiftung’un faaliyetlerinin geleneksel odak noktaları arasında bulunan güvenlik politikası son yıllarda önem kazanmıştır. 21. yüzyılda meydana gelen jeopolitik gelişmeler Avrupa ve Türkiye’nin önüne güvenlik politikası bakımından aşılması gereken yeni engeller çıkarmakta ve ortak stratejik çıkarlara ilişkin soruların ön planda daha fazla yer almasını sağlamaktadır. Devletlerarası savaşlar şeklindeki geleneksel tehditler doğrudan doğruya öncelikli konumunu yitirirken, çoğu zaman askeri olmayan nitelikteki yeni riskler ve tehlikeler daha çok ilgi çekmeye başlamaktadır. Söz konusu riskler ve tehlikeler küreselleşme ile önem kazanmaya devam etmekte ve birbiriyle bağlantılı hale getirilmektedir.

Ulusal hükümetler ve uluslararası güvenlik örgütleri değişen tehdit ortamına ve gelecekte ortaya çıkabilecek engellere hazırlıklı olup tepki verebilmek için güvenlik stratejilerini şartlara uygun hale getirmelidir. Geçen yılın Kasım ayında Lizbon’da düzenlenen zirvede yeni “stratejik konseptini” kabul eden NATO, bu konseptle birlikte değişen güvenlik ortamına hazırlıklı olmayı amaçlamaktadır. Bu konseptin en önemli maddeleri ve boyutları, güvenlik çalıştayının umuma

açık bölümünde, Türk ve Alman güvenlik uzmanlarından meydana gelen geniş bir izleyici kitlesi huzurunda sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Konunun uzmanlarını bir araya getiren güvenlik çalıştayının kapalı bölümünde ise, çağımızın yeni olguları olarak güvenlik politikası bakımından önem kazanan iki özgül konu ele alınmıştır: İklim değişikliğinden kaynaklanan tehlikeler ve siber alan güvenliği. Konuya ilişkin tartışmalarda güncel gelişmelerden dolayı Kuzey Afrika ve özellikle Libya'daki olaylara da değinilmiştir.

Bu broşürde yayımlanan yazılar NATO'nun yeni güvenlik konseptiyle ilgili olup, 18 Mayıs 2011 akşamı Ankara Swissotel'de düzenlenen panel çerçevesinde dile getirilmiştir.

Jan Senkyr

Ankara, 25 Temmuz 2011

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ*

Dr. Knut Kirste

Thank you Mr. Chairman and good evening ladies and gentlemen,

We live in an era of unprecedented and rapid change including in the area of international security. New security challenges are emerging and how we deal with the is of utmost important to our Alliance, its members but also to our security experts, to our parliamentarians, to diplomats and ultimately to the wider public. I see my role tonight as setting the stage for the discussion on NATO's new strategy concept and I will try to be brief in order to allow the distinguished panel to share their views and then have a discussion with you and the audience on our strategy concept.

NATO's Lisbon Summit of last November acknowledged a world of new security challenges in which the Alliance has to operate. It also agreed on a New Strategic Concept for the Alliance. Now what is the new strategy concept?

The New Strategic Concept is basically an attempt to respond to these new challenges and to make the Alliance more agile, more effective, more capable and more cost efficient. It is intended to ensure that the Alliance can respond old and new security challenges and remains a fundamental source of stability in an unpredictable world. If you wish it is a blueprint for the next decade –how to deal with security issues- but let me say at the beginning that while it prepares NATO conceptually for 21st century defence, it does not provide all the answers to an increasingly complex world.

* Dr. Kriste'nin talebi üzere metin konferans dili olan İngilizce'de yayınlanmaktadır.

Let me start by asking why the new strategy concept became necessary? First it is prudent for any organisation to ask fundamental questions about the environment in which it has to operate and we have done that in NATO as you remember about every decade or so. It is important to reflect upon important changes that have occurred in the international system around us. It is important also to reassure a minimal consensus among the member states of an organisation about the basic fundamental assumptions and finally I think it is important to discuss also with our publics what purpose the Alliance has and should have in today's world.

Now, the changes that have occurred since our last strategic concept in 1999 are obvious. The threats that we deal with have become much more global and I only need to mention international terrorism, cyber security, energy security, climate change, the proliferation of weapons of mass destruction. There are others more. Some of which will be discussed tomorrow and some of which have been discussed in more detail in this conference.

In addition, these threats often originate beyond our own territory so they do not originate any more in the Euro-Atlantic area but in many instances they are global threats and require an increasingly global and coordinated response.

It's also fair to say that NATO is an Alliance which has become more global. We have –as you know- grown from a basically Euro-centric alliance into an international security provider. We are still a regional defence alliance but we have a global perspective today and that is needed to address global problems. And of course NATO has also grown as membership. In 1999, there were 16 members. Today we are 28 and beyond the technicalities that this means in terms of decision making it also means that we have new countries in this Alliance which have had different historical learning experiences and bring in new and different security cultures into the debate.

Finally, and I think this is the most important to my mind, there are new ways to do security these days. We do no longer have the luxury to provide purely military solutions to the complex security problems in today's world. NATO in itself is often not sufficient any longer to provide all the ingredients for lasting security and stability. What is needed is a comprehensive civil-military approach and a cooperative approach bringing together the main players and key actors in the international system with a view to providing all the elements necessary to provide stability and security.

Now the New Strategic Concept is an attempt to translate these basic assumptions about the world in which we live into a more operational concept for NATO. It has 6 chapters and I'm going through them briefly to take you through the core elements.

The first chapter is on core principles and tasks for the Alliance. It underlines that NATO is considered by its members to be the basic source for stability and security in an unpredictable world. It also states that we are

committed to the UN Charter. NATO considers itself to be of continued relevance as the primary forum for transatlantic discussion on security and defence issues. Finally, I think it is important to clarify NATO's core tasks at a time when our populations were wondering what is the main role for this Alliance? The New Strategic Concept defines 3 core tasks for NATO in the years to come:

- 1- Collective defence,
- 2- Crises management,
- 3- Cooperative security

The second chapter on the new security environment is basically an acknowledgement of the complex world in which we live in today and it says that while the threat of conventional attack for our countries has become rather minor, it cannot be ignored completely. The proliferation of military capabilities continues. The threat of weapons of mass destructions and ballistic missiles are real threats to our security today. International terrorism continues to spread and modern technology has made the impact that potential terrorist attacks may have on our society much more pronounced. Cyber attacks are more frequent and organised and can inflict heavy damage on our societies, business and economies. The world has become much more dependent on vital communication lines, transport and transit routes on which trade, energy security and prosperity depend. All this makes us more vulnerable and requires our societies to become much more resilient. Finally, there are environmental issues and resource constraints including climate change, water scarcity, increasing energy needs. All this has an effect on geographical areas of concern to this Alliance.

However, and let me say this clearly, not everything for NATO's concern will be about emergency security challenges. Therefore defence and deterrence is the third chapter as this still remains a core function of this Alliance. The Alliance underlines its commitment to maintain the full range of capabilities necessary to deter and defend against any threat to safety and security. The New Strategic Concept does not define any adversary but no one should doubt the resolve of this Alliance to defend against the full range of threats, old and new.

Deterrence is based on 3 pillars. Conventional forces, ballistic missile defence and nuclear forces. You see a strong commitment in the New Strategic Concept to develop a ballistic missile defence system, in corporation with Russia. NATO also commits itself to maintain the full range of capabilities to meet all threats to the security of its members. That, of course, includes the need to maintain a certain level of defence spending even in times of economic austerity.

Now, the next chapter deals with security through crises management. The starting point here is the assumption that crises and conflict beyond the Euro-Atlantic area can have direct impact on the security of the Alliance and NATO is prepared to continue active crisis management and undertake related operations to prevent emerging conflicts, to end violence in an ongoing conflict or to contribute to the necessary stabilisation

and reconstruction in a post-conflict situation. Lessons learned from our Balkan and Afghanistan experience have been taken into account and are reflected in the New Strategic Concept. In essence, it argues for a much more comprehensive approach to address crisis and conflict management, where NATO is not alone, where NATO is part of a team, where NATO has to interact with an increasing number of global actors, nations, countries, states, international organisations, NGOs and others. And the concept suggests some structural and doctrinal adjustments to respond to these lessons learned, including better liaison arrangements between NATO and others to improve coordination.

The next chapter deals with promoting security through cooperation and I mentioned before that the Alliance understands that the challenges in today's world need a much more cooperative approach to achieve lasting success. Partnership for NATO means both cooperation with international organizations such as the UN, the EU, the OSCE, and NGOs but also cooperation with Partner countries across the globe. The Alliance today has a network of some 60 partners, both institutions and countries, many of which contribute to our operations or provide support to the Alliance in other ways.

And the Alliance has recognised that to maximize the benefits from partnership we have to reform the existing partnership frameworks. NATO's foreign ministers at their Berlin meeting last week have just agreed on a new partnership framework which calls for a more flexible and a more results oriented partnership to use the full potential of our institutional and state partnerships.

Finally there's a chapter on reform and transformation of the Alliance. NATO must have sufficient resources to do all the things that the Strategic Concept lays out. This requires financial, military and human resources and therefore the continued transformation of the Alliance is of utmost importance to ensure it operates in an efficient and cost-effective manner. We will for instance reduce the number of NATO headquarters from 11 to 7, sparing about 1/3 of the involved staff. We will also cut the number of NATO agencies from 14 to 3, making better use of synergies. We are engaged in an ambitious project of NATO HQ reform. The Secretary General has introduced his concept of SMART Defence, basically making NATO more cost efficient and cost effective with concepts of common funding and pooling, of which you may have heard.

Ladies and gentlemen,

Let me sum it up. Since Lisbon the Alliance is engaged in an ambitious agenda to translate the more policy orientated New Strategic Concept into concrete action. This includes political guidance on defence related aspects which we have past in March. It includes a cyber defence policy and action plan which is expected for June this year. It involves the new partnership policy which I have just mentioned, which was decided last week. It involves the ambitious development of a ballistic missile defence system together with Russia and various other NATO reform elements.

All this will allow the Alliance to meet the challenging international security environment of the 21st century and to defend its members against the full range of threats to their security, old or new. The New Strategic Concept has in particular recognized the growing relevance of emergency security challenges. Some of which are actually not so emerging anymore. They are real threats to our societies here and now and the New Strategic Concept prepares the Alliance for dealing with them in future. Let me, however, also say that not all answers have been found in response to the new complexities of the international environment in which we have to operate. In some of the new areas affecting our security, NATO must further define its added value and may in fact have a rather limited operational role but what is clear is that the Alliance has understood modern defence does not mean business as usual. With the New Strategic Concept NATO is now conceptually ready for 21st century defence.

Now this includes my remarks Mr. Chairman. Thank you and I look forward to the discussion later on with you and the audience.

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ

Ernst-Reinhard Beck

Öncelikle bir hususa açıklama getirmek istiyorum. Ben esasen tarihçiyim. Askeri bir ittifakın, düşmanının ortadan kalkmasına rağmen varlığını sürdürmesi hayret verici, hatta tarihe dönüp bakıldığında istisnai bir durumdur. Düşmanı ortadan kalkan askeri ittifak ve birlikler bugüne kadar genelde dağılmıştır. Soğuk savaş dönemindeki düşmanının bertaraf olmasından sonra ittifakın hangi rolü üstleneceği sorusuna elbette NATO da cevap aramıştı. Bu soruya cevap olarak, NATO'nun öneminin, ittifak bölgesini de aşan düzenleyici işlevlerin üstlenilmesi hususunda da giderek arttığını söyleyebiliriz. Bu bakımdan stratejinin, güvenlik politikası açısından değişen politikaya uyarlanması ve her defasında hangi konumda bulunduğumuzun düşünülmesi doğal ve gereklidir. Araç ve yöntemlerimiz eski ve olası yeni tehdit senaryolarına uygun mudur? Artan üye sayısı düşünüldüğünde söz konusu araç ve yöntemlerin uygun hale getirilmesi de pek kolay olmaz. Bu açıdan bakıldığında Lizbon'da yeni bir stratejik konsept konusunda uzlaşmaya varılması kesinlikle ittifak içi diplomasinin bir zaferi olarak görülebilir. Ne de olsa eski konsept 12 yıl önce belirlenmişti. 12 yıl içerisinde de dünya çok hızlı değişmiştir. Kuzey Afrika ve Arap dünyasındaki gelişmelerden dolayı NATO'nun sadece birkaç hafta sonra gerek konsepti gerekse de ittifak içi bütünlüğü bakımından ilk imtihanını verebileceği hiç kimsenin aklına gelmemişti. İstikrar gibi bir kavramın nasıl ele alınacağı da başka bir sorudur. Belki de bu hususta beklenmedik bir öğrenme süreci veya istikrar kavramını geçmişe göre biraz farklı bir şekilde tanımlama görevi doğabilir. Otoriter rejimlerin her halükarda ilelebet ayakta kalamayacaklarını, baskıların ve idareye katılım hakkının engellenmesinin görünürde istikrarlı diktatörlükleri süratle

istikrarsız hale getirdiğini anlamak çok önemlidir. Öngörülebilir riskler ile tahmin edilemez gelişmelere yönelik kavramsal bir çerçevenin çizilmesi aslında NATO'nun görevidir. Konuşmamın devamında bazı hususları ayrıntılı olarak ele almak istiyorum.

Yeni stratejik konseptin daha oluşum aşamasında, tehdit algılamalarında bariz farklılıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle Doğu Avrupalı NATO üyeleri hala Rusya üzerinde yoğunlaşırken, Güney Avrupalı NATO üyeleri, olası çatışma senaryoları bakımından da Akdeniz bölgesini önemli görmekteler. Güncel gelişmeler ışığında bakıldığında Akdeniz bölgesine haklı olarak önem verildiği söylenebilir. Birleşik Devletler ise uluslararası terörizmi kendilerine yönelik en tehlikeli gelişme olarak değerlendirmeye devam etmektedir. Bu açıdan bakıldığında Almanya'da, bunu son derece bilinçli olarak söylüyorum, arada kalmıştır. Kamuoyu algısının odak noktasında ne terörizm bulunmaktadır, ne de Rusya'yı tehdit olarak görmek istemekteyiz. Akdeniz de bizi tabiri caizse sadece kıyıda kenardan ilgilendirmektedir. Ancak, Kuzey Akdeniz kıyılarındaki anlaşmazlıkların çözümünde ittifak içi dayanışmanın ne seviyede olacağını bekleyip görmemiz gerekir.

Stratejik konseptte 28 üye devletlerle ilgili bütün endişelerin, sıkıntılı ve arzuların tamamıyla yansıtılamayacağını farkındayız. Ancak bütün üyeler kendilerini bu konseptte bulabilmelidir. Bence konsept bu şartlar altında dahi şaşırtıcı derecede net bir şekilde kaleme alınmıştır. NATO'ya göre gelecekteki ana riskler daha ziyade soyut haldeki konvansiyonel tehditler, balistik silahlar, kitle imha silahlarının yayılması, uluslararası terörizm, "failing states" şeklinde ifade edilen yıkılan devletler, "cyberspace (siber alan)", yani yaralanabilir internet ağlarımızın güvenliği, enerji güvenliğimize yönelik tehditler ve iklim değişikliğinin sonuçları alanlarında mevcuttur. Belirttiğim son hususun bu öğleden sonra, NATO'ya yönelik olası askeri boyutlara ilişkin son derece verimli ve yararlı bir tartışmaya yol açacağından eminim.

5. madde, NATO'nun yeni konseptinde de temel direk işlevi görmeye devam edecektir. Yeni stratejisiyle birlikte NATO resmi olarak, 5. maddeyi ne dar bir şekilde yorumlamak isteyenlerin ne de daha geniş bir yorumdan yana olanların tarafını tutmaktadır. Afganistan'daki gibi operasyonlar, ittifak genelinde kullanılan kaynaklar, giderek düşen popülerite ve müdahil olma durumunun sürmesi sebebiyle, ittifakın daha ziyade temel görevleri üzerinde yoğunlaşacağı belirginleşmektedir.

Bu anlaşılabilir bir yaklaşım olsa da, siyasette çoğu zaman yaşandığı gibi, Kuzey Afrika bölgesinde hızla değişen gerçekliklerin kapsama alanına girmiştir.

"Global Zero" arka planı bağlamında, NATO'nun nükleer stratejisine ilişkin açıklamalar ilgiyle beklenmekteydi. Yeni konseptteki ilgili kısım son derece net. Nükleer silahlar olduğu sürece, NATO'nun varlığını gerekli caydırıcı kabiliyetlere sahip olan nükleer bir ittifak olarak sürdürmesi gerektiği şeklindeki saptamaya özellikle katılıyorum. Bu bağlamda Dr. Kirste haklı olarak, hala gerekli bir unsur olan caydırıcılık kabiliyetinin kademeli olarak savunma kabiliyetiyle birleştirilmesi gerekliliğine işaret etmişti. Bence daha savunmaya gelmeden önce önleyici tedbirler alınmalıdır. Zira o

zaman savunma, anlaşmazlık halini kontrol altına alabilmek için belirleyici araç olmaktan çıkar.

Ayrıca ben bu bağlamda, Almanya'nın nükleer iştirakine ilişkin meselenin sorgulanmadığını düşünüyorum. Alman güvenlik politikası kapsamındaki bu mesele de, NATO içerisinde birlikte elde edilmiştir. Söz konusu kabiliyetlerden düşünmeden vazgeçmemiz de doğru olmaz.

Füze savunma sistemi konusu son derece açık ve net bir şekilde kaleme alınmıştır. Balistik füzelerin savunulması, kolektif savunmanın temel unsurlarından biri olması öngörülmektedir. Doğrudan konvansiyonel tehditlerin ortadan kalkmasından sonra göze çarpan unsur, kolektif savunma anlayışı içerisinde cevap verilmesi gereken balistik füze tehdididir. MEADS projesinin, Amerikalıların bu son büyük denizaşırı silahlanma projesinden ayrılmaya karar verdiklerinden dolayı birkaç yıl içerisinde bitirilecek olması beni özellikle bu bağlamda üzüyor. Almanya'nın NATO dâhilindeki ortak bir füze savunma sistemine katkıda bulunması bence gayet doğal bir durum olur. Ancak Almanya'nın gelecekte nasıl bir katkıda bulunabileceği hususunda hâlihazırda bir tahminde bulunamayacağım. Bence her NATO üyesi, ittifaka öne çıkan özellikleri doğrultusunda katkıda bulunmalıdır. Bu zorlu konuda Almanya'nın teknolojik kabiliyetlerinden faydalanılmalıdır.

"Siber alan" ve bununla bağlantılı olarak internet ağlarımızın zayıflığı, kanımca henüz tam kapsamıyla algılanamayan yepyeni bir tehdit oluşturmaktadır. Bu yeni tehdit unsurunun yazıya dökülmesi özellikle zordur. Bu bağlamda karşımıza, bir devletin bilgisayar ağlarına yapılacak bir saldırının, NATO bölgesinin toprak bütünlüğüne yönelik bir saldırı olarak mı yorumlanması gerektiği şeklinde soru çıkmaktadır. Bu hususta yorum yapmaya yönelik boş alan bırakılsa da, 5. maddeyle doğrudan bağlantı kurulmamıştır. Zaten burada söz konusu olan sorular saldırı ve savunma, kamusal alan ve resmi alan, ekonomi ve devlete ilişkin zor sorulardır. Örneğin Estonya, böyle bir dijital saldırının nelere yol açabileceğini son derece somut bir şekilde tecrübe etmiştir. Dijital saldırı olmasa da, kısa bir süre önce konvansiyonel bir kepçenin elektrik kabloşuna düzenlediği "saldırı" sonucunda, Alman parlamentosunun bir günlüğüne nasıl devre dışı kaldığına şahit olduk. Olaydan sonra hiçbir şey çalışmıyordu. Ne kapı otomatığı, ne bilgisayar, ne tuvalet sifonu ne de elektrik düğmesi. Yani bir siber saldırının hedefi olmamız halinde nelerin yaşanabileceğini tasavvur edebilirsiniz.

Rusya'ya ilişkin olarak yapılan açıklamalar Almanya açısından özellikle dikkate şayandı. Zira NATO içerisinde Rus dostu olarak biliniz. NATO, Rusya ile stratejik bir ortaklık hedeflemenin bir gereklilik olduğunu düşünmektedir. NATO – Rusya Konseyinin gelecekte de önemini muhafaza edeceğinden eminim. Olası genişlemeler konusunda geçmiş yıllarda sergilenen canlılık durulmuş durumdadır. Üye sayısı 28'e ulaşan NATO'nun, yeni üyelerin hangi şartlar altında kabul edilebileceğini iyi düşünmesi gereken bir büyüklüğe ulaştığını düşünüyorum. Genişleme konusunda ziyade iç konsolidasyon konusunun ön planda olduğu kanısındayım.

Şansölyemizin, NATO'ya yeni üye alımında yerine getirilmesi gereken iki tane son derece etkileyici şart ifade ettiği görüşündeyim. Şansölye

NATO'ya yeni katılacak üyelerle komşuları arasında toprakla ilgili bir sorun bulunmaması gerektiğini ve NATO'nun siyasi hedeflerinin ve değerler bütünü'nün sadece ilgili hükümetler tarafından değil, halklar tarafından da onaylanması gerektiğini ifade etmiştir. NATO'nun, salt askeri bir ittifakın ötesinde bir rol oynadığını bu noktada tekrar vurgulamak gerektiğini düşünüyorum. NATO, aynı değerlere inanan devletlerden oluşan bir birliktir aynı zamanda. Bu fikri temel sürekli olarak hatırlatılmak zorundadır.

Stratejik konseptte, başka örgüt ve üçüncü devletlerle gidilecek işbirliğine ilişkin olarak son derece pragmatik bir yaklaşım sergilenmiştir. Buradaki belirleyici ölçüt, barışçıl dünya hedefidir. Böyle olunca da eski stratejik konseptte öngörülenden daha fazla işbirliği imkânı doğmaktadır.

Genel olarak ifade edilen siyasi ve askeri saptamaların aynı zamanda somut eylem önerileri de içerdiğini belirtmek isterim. Ancak bu önerilerin üye ülkeler tarafından ne şekilde yorumlanacağı ve hayata geçirileceği, bence geleceğe dönük asıl yön belirleyici unsurdur. Kısmen cesur nitelikteki tavsiyeler gerçekleştirilebilecek midir? Ya da devletler üzerinde uzlaşmaya varılan hususları kendi sorumluluk alanları dâhilinde yumuşatmaya mı çalışacaktır?

Başka bir noktaya daha değinmek istiyorum. Hâlihazırda Almanya'da silahlı kuvvetlere yönelik reform çalışmalarının yürütülmekte olduğunu belki biliyorsunuz. Zaten mali kriz ve kısıtlı bütçe unsurlarının baskısı altındaki NATO üyesi bütün devletler, askeri araçlarını mali bakımdan da optimize etme zorunluluğu hissetmektedirler. Almanya olarak, yönümüzü NATO'nun yeni stratejik konseptine göre belirlediğimizi ve operasyonel gerçekliğin gereğini yerine getirerek, soğuk savaş döneminden bildiğimiz yapıları terk ettiğimizi düşünüyorum. Böylece, bizden önce birçok NATO üyesi devletin gittiği yoldan gitmiş oluyoruz. Ancak gönüllülük esasına göre çalışan orduya geçmek bizim için sancısız bir veda olmadı. Federal Meclis'in ve geçen Cuma günü de Eyalet Temsilcileri Meclisinin onayından sonra, 1 Temmuz itibarıyla Alman güvenlik politikasında yeni bir dönem başlayacaktır.

Federal Alman Silahlı Kuvvetlerinin yeni imkân ve kabiliyetleriyle gelecekte de, NATO içerisindeki görevlerini yerine getireceğini düşünüyorum. NATO konseptinde siber güvenlik konusunda ifade edilen tehdit unsuruna yönelik somut bir tepki daha şimdiden oluşmuş durumda. Siber Savunma Merkezi 1 Nisan tarihi itibarıyla faaliyete geçmiştir. Bu merkezde, Alman IT ağlarının zayıf noktaları ve olası savunma stratejileri üzerinde çalışan birçok alandan uzman görev yapmaktadır. Henüz ulusal çaplı proje aşamasında bulunan bu savunma boyutlu söz konusu "siber savaş kabiliyetlerinin", sadece NATO çerçevesi içerisinde geliştirilip genişletilmeleri halinde kalıcı olabileceğini düşünüyorum.

Müsaadenizle son olarak şunu söylemek isterim. NATO, yeni stratejik konsept ile birlikte, sürekli olarak daha güvensiz hale gelen bir dünyada, gelecekte de hesaba katılacak olan güvenilir ve sağlam bir kuvvet olabilmek için güvenilir bir temel oluşturmuştur.

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ

Klaus Naumann

Kasım ayında düzenlenen Lizbon zirvesi, yeni stratejik konseptin onaylanması ve Lizbon zirve bildirisinin kabul edilmesiyle birlikte NATO'nun bütünlüğünü etkileyici bir şekilde vurgulamıştır. Böylece, ittifaka yönelik reformların sürdürülmesi bağlamında atılması gerekli hale gelen adımların temeli oluşturulmuştur.

Yeni stratejik konsept, NATO'nun 21. yüzyıl için gerçek bir ittifak haline gelebileceğini kanıtlamaktadır. Zira bu konsept, NATO'nun gelecekteki sorunlara nasıl tertiplenmesi gerektiğini somut bir şekilde göstermektedir. Küreselleşme çağındaki NATO'nun açık ve net tasvirini yapan konsept, şimdiki kadarki stratejik konseptlerin Avrupa merkezli bakış açısını aşmaktadır. Ancak yeni konseptin kabul görmüş olması, NATO'nun aynı zamanda gelecekteki yönelimine ilişkin yeni bir uzlaşmaya vardığı anlamına gelmemektedir. Her ne kadar Libya'ya ilişkin olarak yaşanan son anlaşmazlığı, NATO'nun kendi içerisinde kavgalı olduğunun ve hareket kabiliyetine sahip olmadığını emaresi olarak algılamamak gerekse de, ABD'nin kendiliğinden ikinci sırada yer alması nedeniyle NATO'nun bütünlüğünün ne halde olduğunun belirtisi olarak görmek gerekmektedir.

NATO'nun geleceği, uluslararası politikada özellikle demografi, iklim değişikliği ve kitle imha silahlarının yayılması ("Proliferation") sebebiyle meydana gelmesi beklenen ve NATO'nun bütünlüğünü Libya meselesinden sonra da sınıyabilecek olan küresel değişimlerin üstesinden işler haldeki bir birlik olarak gelip gelemeyeceği gerçeği tarafından belirlenecektir.

İttifak, özellikle füze savunma kalkanı inşa edilmesine yönelik kararı ve eşzamanlı olarak Rusya'ya yapılan işbirliği teklifiyle dile getirilen, antlaşma bölgesinin kolektif olarak savunulmasına yönelik irade beyanıyla, ittifakın Avrupa'daki topraklarının korunmasını ön plana çıkarmıştır. Ancak bu durum, Avrupa üzerinde yoğunlaşan bölgesel bir savunmaya öncelik verilen anlayışa geri dönüldüğü anlamına gelmemektedir. NATO, ABD için de yaşatmaya değer bir birlik olabilmek için, "expeditionary operations" düzenleyebilecek kabiliyete de sahip olan, küresel çapta hareket kabiliyeti bulunan bir birlik olmak zorundadır ve olacaktır. Bu hem Avrupa'nın hem de Amerika'nın çıkarlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca NATO, daha büyük bir hal alan antlaşma bölgesini daha az askerlerle ikna edici bir şekilde savunabilmek için de bu kabiliyete ihtiyaç duymaktadır.

Bu görev, reform yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bunun için, öncelikle ittifakın gelecekte hangi görevleri üstlenmesinin öngörüldüğü açıklığa kavuşturulmalıdır. Hangi reformların gerekli olduğu ondan sonra söylenebilir.

Reformize edilen bir NATO'nun başlıca üç görevi olacaktır:

1. Birlik bölgesini kolektif olarak savunabilecek durumda olmalıdır;
2. Her tür krizde denizaşırı görüş alışverişi yapılan ilk forum olmalıdır;
3. Birlik mensuplarının karar verdikleri bölgelerde, denizaşırı krizlerin ortak yelpazenin tamamından faydalanarak çözülmeye çalışılması ve bütün siyasi imkânların kullanılması.

NATO, nükleer silahların giderek yayıldığı ("Proliferation") bu dönemde, mevcut nükleer silahların sayısının azaltılmasına ve yayılmasının engellenmesine yönelik yeni adımlar atılmasını sağlamalı ve nükleer silahların 21. yüzyılda savaşların önlenmesinde hangi rolü oynayacağına karar vermelidir. Ayrıca NATO enerji güvenliği, siber savaş, bio-terörizm ve uzayda silahlanma gibi gelişmelerden dolayı oluşan tehlikelerin engellenmesi gibi yeni görevler üstlenmeli ve güvenliği, birlik sınırlarını aşan işbirliği vasıtasıyla güçlendirmelidir. Bu tehlikeler, tehlikelerin NATO sahasına ulaşmaması için önleyici faaliyetlerde bulunulmasını ve silahlı kuvvetlerin neredeyse her zaman risklerin kaynağında operasyon düzenlemesini gerekli kılacaktır. Caydırıcılık ve savuma yeni bir boyut kazanmış bulunmaktadır. Savunmanın önleyici nitelik kapsamasını gerektiren ve yeni tehlikeler bağlamında caydırıcılık vasıtasıyla savaşın nasıl engellenebileceği konusunda düşünülmesini icap eden bir boyut.

Bu görevler, askeri imkânları kullanmakla sınırlı kalan bir ittifakın şimdye kadar sahip olduğu geniş yelpazenin çok ötesindedir. Bu görevler, NATO'nun kendi sivil imkânlarına sahip olmasını zorunlu olarak gerekli kılmaya da, başta AB olmak üzere üçüncü taraflarla, şimdye kadarkinden çok daha fazla işbirliğine gidilmesini gerektirmektedir. Ayrıca bu görevler, Amerika'ya bağlı olmayan ve büyük olasılıkla artık gerçekleşmeyecek olan Avrupa savaşına en iyi şekilde hazırlanmış bulunan NATO güçlerine yönelik planlamalarda belirgin değişiklikler gerektirmektedir. Ancak NATO devletleri, günümüze olduğundan fazla geleceğe yönelik olan bu tehlikelere karşı yeterli ölçüde hazırlıklı değildir.

Bu bağlamda, NATO'nun komuta yapılanmalarından ve karar süreçlerinden tutun da, NATO ile BM, AB, AGİT, Afrika Birliği, Arap Birliği, Dünya Bankası ve çok sayıda sivil toplum örgütü arasındaki işbirliğinde kapsamlı reformlar düzenlenmelidir. Kuzey Atlantik Konseyi altındaki bütün istişa-relerdeki uzlaşma ilkesi de gözden geçirilmelidir. Bence Kuzey Atlantik Konseyi altındaki mercilerde çoğunluk kararı aranmalı ve gerisi konsey-de oybirliğiyle alınacak siyasi karara bırakılmalıdır. Sadece hızlı karar alınması halinde krizlerin başarıyla çözülebileceği için bu talebimi özellikle vurguluyorum.

İkinci husus olarak NATO'nun, kriz bölgelerindeki siyasi süreçlere etkide bulunabilmesi için araç ve mekanizmalara ihtiyacı vardır. İttifak kendisini sadece askeri hizmet sağlayıcı olarak değil, siyasi oyuncu olarak görmelidir. Aksi takdirde, sebebiyet vermediği başarısızlıklar için bile sorumlu tutulacaktır.

Üçüncü husus olarak ise NATO, yeni sorunlara hazırlanmalıdır. Bu hazırlıklar çerçevesinde siber saldırılara karşı acil durum planlarının hazırlanmasını, enerji tedarikinin yabancı müdahaleler sonucunda kesilmesini engellemek amacıyla acil durum planlarının hazırlanmasını, NATO'nun kendi keşif kabiliyetlerinin genişletilmesini ve her şeyden önce bu yıl içerisinde "Alliance Ground Surveillance System (AGS)" ve NATO'nun, özellikle Deniz ve Hava ulaşımı ile güvenli keşif ve komuta kabiliyetleri konusunda askeri dönüşümünün sürdürülmesi konularına ilişkin olarak alınmasını gereken kararın alınarak „expeditionary operations"a odaklanılmasını sayabiliriz. Devam eden mali zorluklar sebebiyle bunlar sadece, sınırlı ölçüde egemenlik devrinde bulunmaya, gelecekte belirli askeri kabiliyetleri ortaklaşa tedarik etmeye ve NATO operasyonlarını ortaklaşa finanse etmeye yönelik eğilimin artması halinde başarılabilir.

Ancak bu askeri meselelerden daha dramatik olan, güvenlik politikasında meydana gelecek olan değişikliklerdir. İttifak antlaşmasının tatbikini mucip sebebin ("Causus foederis") ne zaman oluşacağını açıkça tanımlanmadığı, iç ve dış güvenlik arasındaki sınırların muğlaklaştığı, saldırı ile savunma arasında fark gözetilemediği, önleyici faaliyetlerin reaksiyonlardan daha sık görülebileceği, düşmanın hareket kabiliyetinin siber operasyonlar vasıtasıyla yok etmeden bertaraf edilebileceği ve sabit uluslararası hukuk değerlerimizin kayacağı bir döneme giriyoruz. Devletlerin, karar alma süreçlerine ilişkin çekinceler elde etmek istemelerine rağmen, uluslararası örgütlere yetki devrinde bulunmak zorunda kalacağına şahit olacağız. Siber operasyonlar düzenlenen bir dönemde bölgeleri kontrol altında tutmanın önem kaybetmesine rağmen küresel olayların bölgesel etkide bulunacağını ve bölgesel olayların küresel önem elde edeceğini, aynı zamanda da stratejik düşünce içerisindeki geo-stratejinin rönesans yaşayacağını göreceğiz. Bunun sonucunda NATO'nun siyasi eylemleri giderek değişecektir. Bu bağlamda sadece bir dayanak olabilecek olan stratejik konsept, sürekli değişim sebebiyle devamlı olarak kontrol edilmeli ve uyarlanmalıdır. Bundan doğal olarak, başta Avrupalı NATO üyeleri olmak üzere bütün NATO üyesi silahlı kuvvetlerin planlaması etkilenecektir.

Ancak gelecekle ilgili bütün belirsizliklere rağmen şu hususlardan emin olabiliriz: Avrupa – ki Türkiye buna dâhildir – barış, güvenlik ve istikrar

sağlamak için gelecekte de ABD'ye ihtiyaç duyacaktır. ABD ise, dünya politikasının ağırlık noktasını belirleyici süper güç olarak Avrupa'dan Asya'ya güvenli bir şekilde kaydırabilmek için Avrupa'ya ihtiyaç duymaktadır.

Almanya ve Türkiye'nin ABD ile olan bu bağı NATO vasıtasıyla oluşmuştur. Bu sebepten dolayı, NATO'nun 21. yüzyıldaki ortak güvenliğimizin şekillendirilmesine yönelik sağlam bir temel oluşturabilmesi için, NATO'yu elbirliğiyle güçlendirmeliyiz.

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ

Dr. Edip Başer

NATO'yu klasik bir kolektif savunma örgütü olarak tanımlamak artık nerede ise imkansız hale geldi. Soğuk Savaş döneminin son bulması ile, NATO için, klasik anlamda bir savaş olasılığı, tümüyle olmasa da büyük ölçüde ortadan kalkmıştı. Ancak soğuk savaşın bitişi dünyamız için barış ve huzur içinde yaşanacak bir sürecin başladığı anlamına da gelmiyordu.

NATO, Soğuk Savaş döneminde üye ülkeleri ve sonuçta dünyayı bir büyük savaş felaketinden korumayı sağlayan stratejileri başarı ile uygulamıştı. Örgüt, 1991'de başlayan „karşıtı olan askeri yapılanmanın ortadan kalkması ile işlevini yitirmiştir“ yaygaralarına aldırmandan, yeni sürecin güvenlik sorunlarını önüne koyarak, bu kez daha geniş bir alanda, kendisine yeni görevler çıkarmayı gerekli gördü. Doğrusu da bu idi.

Soğuk Savaş sonrası dönemin başlangıcındaki güvenlik sorunları kapsamında, öncelikle gündemde olanlar; etnik ve bölgesel çatışmalar, göç olayları, aşırı milliyetçilik, kitle imha silahlarının yayılması, uluslararası terörizm, uyuşturucu ticareti ve organize suç olayları ile çevrenin tahribi ve iklim değişimi idi.

Soğuk Savaş sonrası değişen uluslararası ortamın yeni şartlarına göre Avrupa-Atlantik bölgesinde istikrar ve güvenliği bozucu tehditler ve riskler bu şekilde yeniden tanımlanırken, yeni dönemde bunlarla mücadele edilmesi NATO'nun görevleri arasında kabul edilmiştir. 1991 Roma Zirvesi'nde kabul edilen NATO'nun yeni stratejik konsepti, Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu yeni tehditleri ortaya koyarken,

Orta ve Doğu Avrupa'daki krizleri NATO çıkarlarını doğrudan tehdit eden unsurlar olarak belirlemiştir.

Soğuk savaş sonrasında belirlenen yeni tehditlerin 1990 – 2010 arasında geçen 20 yıl içinde, küresel ekonomiyi, dünya barışını ve istikrarını ciddi boyutlarda tehdit edecek bir nitelik kazandığı izlendi. Geri planda değerlendirilen bazı tehdit konularının önlere geçtiği ve tehdit listesine yeni unsurların eklenmesi gerektiği görüldü.

NATO'nun Kasım 2010'da onayladığı son stratejik konsept dokümanında, "iklim değişikliği ve çevre sorunları"nın üzerinde önemle durulduğunu, bu konunun NATO planlama ve operasyonlarını önemli ölçüde etkileyeceğinin altının çizildiğini görüyoruz.

Bunun dışında; Konvansiyonel tehdidin tamamen yok sayılamayacağı belirtilen konsept dokümanında yeni güvenlik ortamını oluşturan diğer tehdit alanları şöyle sıralanmakta ;

- Nükleer silahların ve diğer Kitle İmha Silahlarının (KİS) ve bunların atma vasıtalarının yayılması.
- Terörizm, modern teknolojinin terör örgütlerince kullanılması ve KİS'lerinin bu örgütler eline geçmesi olasılığı.
- Aşırı akımların, terörizmin, silah, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı gibi uluslararası faaliyetlerin desteklenmesi, kısıktılması.
- Siber saldırılar.
- Enerji güvenliğine ve diğer ticari ulaşımaya yönelik saldırılar.
- Lazer silahları, elektronik harp araçları, uzaya girişi engelleyici teknolojilerdeki gelişmeler.

Yeni stratejik konsept içinde yer alan tehdit algılamalarına bakıldığında, bunlara karşı üye ülke halklarının güvenliğini sağlama çabalarında Rusya Federasyonu başta olmak üzere ittifak dışındaki başlıca güç merkezleri ve uluslararası örgütlerle işbirliği yapılmasının yararlı ve bazı yönleri ile de zorunlu olduğu görülür. Yeni konsept bu gerçeği de görmüş ve işaret etmiştir.

NATO ile ilgili birkaç tespitimi daha ifade ederek sözlerimi bitirmek istiyorum;

- Yeni Stratejik Konseptin uygulanmasında başarı için NATO'nun (dünya çapında) daha güçlü „halkla ilişkiler“ (PR) politika ve uygulamalarına gereksinimi olduğu kanısındayım.

Çünkü;

- Birçok ülke kamuoyunda NATO'nun sadece batılı zengin ülkelerin çıkarlarını korumak için var olan bir örgüt algılaması hakim.

- Ciddi bir güven bunalımı olduğu görülüyor.
- Genelde askerler, diplomatlar, akademisyenler bir araya geliyor, NATO politika ve stratejilerini kendi aramızda kutsuyor ya da eleştiriyoruz. Bu sahnede „halk“ yok. Yapılan tartışmalardan halka yansıyan fazla birşey yok. (Birkaç gazete/TV haberi ve yorumu dışında.)
- NATO'nun BM'i geriye iterek her olayda öne çıkmaya başladığı iddiası ve inancı yaygın. NATO, neden bu görünümü veren davranışlar sergilemek zorunda olduğunu kamuoylarına açıklayabilmelidir.
- Bunlar gösteriyor ki NATO'nun küresel boyutta etkili olabilecek bir „halkla ilişkiler“ politikasına ve uygulamasına gereksinimi vardır.
- Geçmiş ve halen yaşanan denemeler göstermiştir ki bir ülkede yerleşik sistemi değiştirmek üzere askeri güç kullanarak o ülkeye zorla girişin faturası yüksek olmakta ve girilen yerden çıkmak sanıldığı kadar kolay olmamaktadır.

Bu durumlarda kara gücü ile müdahalenin akıllı bir seçenek olmadığını yakın geçmişin olayları ile gördük. Bu tür müdahalelerin zorunlu olduğu hallerde, ilk yapılması gereken, müdahale için uygun psikolojik ortamı hazırlamak olmalı. Bu kapsamda yapılacak askeri müdahalenin şu amaçlarla olduğu konusunda ilgili ülke halkı olduğu kadar dünya kamuoyu vicdanında da rahatlık sağlanmalıdır;

- İç çatışmalara ve bunların ilgili ülke halkına getireceği felaketleri önlemek veya durdurmak.
- Ülke yönetimlerince insanlara uygulanan insanlık dışı davranışlara engel olmak ya da bu yönetimlerin, ülkede güvenliği sağlamasına yardım etmek.
- İlgili ülke halkına, gerçek anlamda özgürlükleri ve kendi değerleri ile güven içinde yaşama olanağını sağlamak.
- NATO ülkeleri gerek örgüt halinde kolektif olarak, gerekse örgütten bağımsız olarak, BM üzerinde etkinliklerini/baskılarını kullanıp dünyadaki açıklık, eğitim, sağlık desteği ve benzeri insan yaşamını ilgilendiren en temel gereksinimler konusunda daha etkin önlemlerin geliştirilmesini sağlamalıdır. Aç insan kitleleri kendilerini güvende hissetmezler ve aç kitlelerin varolduğu bir dünya güvenli bir yer olamaz.

ULUSLARARASI GÜVENLİKTE YENİ SORUNLAR - NATO'NUN DEĞİŞEN GÜVENLİK KONSEPTİ

Nüzhet Kandemir

İkinci Dünya Savaşının sona ermesini izleyen süreçte, ABD başta olmak üzere, Batılı müttefik ülkeler seferber ettikleri kuvvetleri azaltma yoluna giderek barış kadrolarına indirgiler. Buna mukabil, Doğu Avrupa'da işgal altında tuttukları topraklarda, Sovyetler Birliği, seferi kuvvetlerinin mevcudunu aynen korumakta idi.

Kolektif savunma amacıyla NATO'nun kurulduğu 1949 yılında, Sovyetler, muazzam konvansiyonel güçlerine rağmen, ABD gibi bir nükleer silah envanterine sahip değildi.

1949'dan 1991'e kadar süren soğuk savaş döneminde, Doğu-Batı ilişkileri iki kutuplu bir ortamda şekilleniyordu. Bunun doğal sonucu da silahlanma yarışının kendini göstermesiydi.

NATO'nun Ocak 1950 tarihinde açıklanan ilk stratejik konsepti tecavüzü caydırma temeli üzerine kurulmuştu.

25 Haziran 1950'de Kuzey'in Güney Kore'yi istila etmesi olayı İttifakın stratejik anlayışını kökten etkiledi ve ikinci stratejik konsept olarak 26 Eylül 1950 tarihinde "entegre bir askeri kuvvet" oluşturuldu ve Org. Dwight D. Eisenhower NATO'nun ilk Avrupa Müttefik Kuvvetler Başkomutanı yani "SACEUR"ü olarak atandı. Bu yeni kararın getirdiği yapısal değişiklikleri izleyen bir - iki yıl içinde, paralel diyebileceğimiz zamanlamalarla, Türkiye ve Yunanistan'ın da İttifak üyesi olmaları keyfiyeti bu yeni ikinci stratejik konseptte yansıtıldı ve 6 Mayıs 1955 tarihinde, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin de NATO üyeliği gerçekleşti.

Almanya'nın üyeliğinin hemen sonrasında, 13 Aralık 1956'da, üçüncü stratejik konseptte, "NATO'ya karşı Bölge dışında oluşabilecek tehlikelerin de hesaba katılması" gereği ilave edildi.

Ancak, kendini gösteren uluslararası gelişmeler üçüncü stratejik konseptin sorgulanması yolunu açtı ve "Esnek Mukabele" şeklinde tarifini bulan, Dördüncü Stratejik Konsept masaya yatırıldı. Bu arada Berlin Krizi tırmandı, Berlin Duvarı inşa edildi ve Ekim 1962 tarihinde soğuk savaş, Küba Füze krizi ile doruk noktasına erişti.

Nükleer dışı bir NATO yapısı ve biraz önce değindiğimiz "esnek mukabele stratejisi" güçlü bir tarzda konuşulur oldu. Sonuçta, Dördüncü Stratejik Konsept 16 Ocak 1968'de yayınlandı.

Yeni stratejinin iki temel özelliği "esneklik" ve "tırmanma" olgularını bünyesinde barındırdığı görülmektedir. NATO'nun maruz kalabileceği bir saldırıya karşı üç tip mukabele seçeneği belirlendi: "direkt savunma"; "kontrollü tırmanma"; ve "genel nükleer mukabele".

1967 yılında, zamanın Belçika Dışişleri Bakanı Paul Harmel bir rapor hazırladı. Görece bir yumuşama döneminde kaleme alınan Harmel Raporu'nda "çaydırma" ve "diyalog" birlikte ele alınmaktaydı. 1980'lerin ortalarına gelindiğinde, her iki blok da güven artırıcı önlemleri ön plana çıkaran gayretler içine girdiler.

Sovyetler Birliği'nin dağıldığı 1991 yılından itibaren yeni bir devir başladı. Bu dönemde "diyalog ve işbirliği" ön plana çıkarıldı.

İttifak'ın gündemini değişik konular işgal etmeye başladı: asimetrik tehdit; terör; kökten dincilik; kitle imha silahlarının sorumsuz ellere geçmesi; yasa dışı güç ve insan kaçakçılığı; uyuşturucu madde kaçakçılığı; su ve enerji kaynaklarının paylaşım ve kontrolü; enerji nakil yolları ve denizlerde ulaşımın güvenliği; iklim ve çevre sorunları gibi konuları bu çerçevede saymak olasıdır.

NATO Kasım 1991 ve Nisan 1999 tarihlerinde NATO'nun iki ayrı stratejik konsepti daha yayınlandı. Bu son iki stratejik konseptte "çatışma" kavramı adeta unutulmuş gibidir. Diğer yandan, "kolektif savunma" kavramı ile İttifak üyelerinin güvenliği korunurken "eski hasımlarla ortaklık ve işbirliği ilişkileri içerisinde Avrupa'da güvenliğin sağlanıp yaygınlaştırılması" hedeflenmektedir.

1999 yılında yayınlanan stratejik konseptte ise "savunma boyutu"na ilaveten "siyasi, ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin önemine dayanan güvenliğin geniş bir tanımı" yapılmaktadır.

11 Eylül 2001 sonrası dönemde ise, terörle mücadele ön plana çıkmıştır. Alan dışındaki halkların korunması gereksinimi doğdu.

Afganistan'da, BM kararı uyarınca, "Uluslararası Güvenlik Gücü" (ISAF) gibi yeni görevler doğdu. Bu amaçla, askeri yapı ve yetenekleri uyumlu duruma getirebilmek için içeride yeni bir yapılanma ve reforma gidildi.

Mevcut ortaklıklar derinleştirildi ve güçlü operasyonel yetenekler kazanma yoluna gidildi.

Nisan 2009 tarihinde "İttifak Güvenlik Deklarasyonu" yayınlandı ve yeni bir stratejik konseptte gerek duyulduğunun altı çizildi. Sonuçta NATO'nun karşı karşıya bulunduğu sorunlar derinlemesine incelenmeye ve tartışılmaya başlandı. Ekonomik içerikle birlikte NATO'nun önceliklerinin yeniden gözden geçirilmesi ve yapılandırma için bir fırsat doğdu. İşte bunun sonucundadır ki, 2010 Stratejik Konsepti geliştirildi ve 19-20 Kasım Lizbon Zirvesinde NATO Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından kabul edildi. Zirve Deklarasyonu önümüzdeki 10 yılda neler yapılması gerektiğini açık ve net biçimde ortaya koymaktadır.

Stratejik Konseptin hazırlanış ve müzakere edilmiş yöntemi ve takvimi: 1999 tarihli eski Stratejik Konsept'in yenilenmesi kararının alındığı 3-4 Nisan 2009 tarihli NATO'nun 60. yıldönümü Zirvesinden itibaren yeni Stratejik Konseptin hazırlıkları kamuoyuna ve NATO'nun ortaklarına açık ve geniş kapsamlı bir istişare süreci çerçevesinde yapılmıştır. Bu amaçla ilk olarak ABD eski Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'ın başkanlığında ve ülkemizden E. Büyükelçi Ümit Pamir'in katıldığı bir Uzmanlar Grubu oluşturulmuştur. Sözkonusu Grup tarafından Stratejik Konsept belgesine temel teşkil etmek üzere hazırlanan rapor 17 Mayıs 2010 tarihinde NATO'ya sunulmuştur. Akabinde Genel Sekreter bu raporu dikkate almak kaydıyla Stratejik Konseptin ilk taslağını hazırlamış ve Müttefik ülkelere 2010 Eylül sonu itibarıyla sunmuştur. Bu tarihten itibaren belge iki aya yakın bir süre zarfında Müttefikler arasında müzakere edilmiş ve Lizbon'da onaylanmıştır.

Yeni Konsept, ulusal ve uluslararası kamuoylarının NATO hakkında bilgilendirilmesi amacıyla uygun olarak eski Konseptte nazaran daha kısa ve yapışal olarak kamuoyunun daha kolay okuyabileceği bir tarzda hazırlanmıştır.

Stratejik Konseptin içeriğine ilişkin olarak öne çıkan bazı hususları şöylece özetlemek olasıdır:

Belgenin birinci paragrafında,* NATO'nun temel amacının tüm Müttefik ülke halk ve topraklarının korunması olduğu vurgulanmaktadır. Bu ifade, 16. paragraftaki "NATO'nun en büyük sorumluluğunun, Vaşington Antlaşmasının beşinci maddesinde belirtildiği üzere, Müttefik ülke halk ve topraklarının korunması ve savunulması olduğu" şeklindeki yazıyla birlikte değerlendirildiğinde "müşterek savunma" konusuna kuvvetli bir vurgu yapıldığı söylenebilir. Bununla birlikte, dördüncü paragrafta İttifakın temel görevleri müşterek savunma, kriz yönetimi ve işbirliği halinde güvenlik olarak sayılmakta olup, bu spesifik olarak müşterek savunmanın özgün konumuna önceki Stratejik Konseptlere göre farklı bir yaklaşım getirmektedir.

Her şeyin başında, NATO'nun kriz yönetimlerine katkısının artırılması öngörülmektedir. BM, AB, AGIT gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliğine daha fazla önem verilmektedir. NATO ve AB'nin yan yana çalışması ve her iki ortaklığın işbirliğine ve stratejik ortaklığı görülmektedir.

Rusya Federasyonu, NATO ile olan işbirliğini derinleştirmeye davet edil-

mekte ve bu bağlamda NATO-Rusya işbirliğinin stratejik önemi vurgulanmaktadır.

NATO'nun envanterinde nükleer silah bulundurmaya sürdüreceği görülmektedir.

NATO'nun tüm üyelerinin topraklarını kapsayacak bir füzesavar sisteminin oluşturulması önerilmektedir.

Hızla artmakta olan siber tehdit ve saldırılara karşı güvenliğin sağlanması konularının NATO doktrinlerine ithai edileceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, "Bilgisayar Olaylarına Müdahale Yeteneği" nin 2012 yılında tümüyle devreye gireceği anlaşılmaktadır.

Enerji güvenliği konusunun NATO politika ve etkinliklerine dahil edileceği açıklanmaktadır.

NATO'nun ilgi sahasına girecek konular arasında çevre, sağlık, iklim, su kaynakları, enerji ve güvenlik konuları sayılmaktadır. Afganistan'a uluslararası yardıma öncelik tanınması ve bu bağlamdaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi gereği vurgulanmaktadır.

Yapılanmaya ilişkin reformların gerçekleştirileceğinin altı çizildikten sonra yeni komuta yapısına ilişkin kararların da Haziran 2011 ayına kadar alınmış olacağı açıklanmaktadır.

Böylece, çeşitli evrelerden geçtiğini gördüğümüz NATO'nun Güvenlik Konseptinin günümüz şartlarına ne ölçüde uyum sağlayacağını önümüzdeki süre zarfında hep birlikte izleyeceğiz. Belki de, önümüzdeki yıllarda düzenlenecek Ankara Güvenlik Konferanslarında, değişik konuşmacılar, yeni durumları ve uygulamadaki başarı ya da başarısızlıkları irdeleyerek değerlendirmelerini sizlerle paylaşmak fırsatını bulurlar diye düşünüyorum.

KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ YAYINLARI LİSTESİ

Almanca:

- Zukunft der Zeitungen im Internet-Zeitalter, 2001
- Politische und Strategische Position der Türkei nach dem 11.September, 2002
- Strukturprobleme der deutschen und türkischen Wirtschaft und deren Lösung, 2004
- Politisch-Strategische Lage im Mittleren Osten, 2004
- 19. Deutsch-Türkisches Journalistenseminar – Medien im Wettbewerb, 2005
- Die Türkei als Energiebrücke zwischen Zentralasien und Europa, 2007
- Der Islam und das Christentum – Ein Vergleich der Grundwerte als Basis für einen Interreligiösen Dialog, 2007
- 21.Deutsch-Türkisches Journalistenseminar - Die Rolle der Türkei als Vermittler zwischen Ost und West, 2007
- Chancen und Herausforderungen im Kaukasus – Die Rolle der Türkei als regionaler Stabilitätsfaktor, 2007
- Wirtschaftliche und Sozialpolitische Strukturreformen in Deutschland und der Türkei, 2008

- Migration und Integration – Das Verhältnis von Minderheit und Mehrheit in Deutschland und der Türkei, 2008
- Deutsch-Türkischer Sicherheitsdialog: Die Türkei in ihrem geostrategischen Umfeld, 2008
- Die Schwarzmeersynergie zwischen geopolitischen Sensibilitäten und energiewirtschaftlichen Kooperationsmöglichkeiten, 2008
- Die Türkei zwischen aktuellen Herausforderungen und historischem Erbe, 2010
- Senioren und Alterspolitik in Deutschland und der Türkei, 2010
- Integration und Dialog der Religionen in Deutschland und der Türkei-Beispiele und Probleme, 2010
- Sicherheitspolitische Aspekte der Entwicklung im Iran aus deutscher und türkischer Sicht, 2010
- 24.Deutsch-Türkisches Journalistenseminar – Die Deutsch-Türkischen Beziehungen im Lichte aktueller Entwicklungen, 2011
- Soziale Marktwirtschaft und deren Perzeption im Islam, 2011

Türkçe:

- Gazetecinin El kitabı, 2000
- Gazeteciliğe Giriş, 2002
- 20. Alman-Türk Gazetecilik Semineri – Medya Merceğinde Almanya ve Türkiye, 2006
- Başörtüsü – Bir simgenin örtüsünü kaldırmak (Araştırma), 2006
- Avrupa ve Orta Asya Arasındaki Enerji Köprüsü Türkiye, 2007
- Fransa ve Almanya Örneğinde Belediye Birlikleri ve Türkiye, 2007
- 21. Türk-Alman Gazetecilik Semineri - Türkiye'nin Doğu ve Batı arasındaki Aracılık Rolü, 2007
- Kafkasya'da Beklentiler ve Olanaklar – Bölgesel Güç ve Garanti Etkeni olarak Türkiye'nin Rolü, 2007
- Türkiye'de ve Almanya'da Ekonomik ve Sosyopolitik Yapısal Reformlar, 2008
- Göç ve Entegrasyon – Almanya'da ve Türkiye'de Azınlık-Çoğunluk İlişkileri, 2008

- Alman-Türk Güvenlik Diyalogu: Türkiye'ye Jeostratejik bir Bakış, 2008
- Jeopolitik Duyarlılık ve Enerji İşbirliği açısından Karadeniz Bölgesi, 2008
- Tarihi Miras ve Günvel Beklentiler arasındaki Türkiye, 2010
- Almanya ve Türkiye'de Yaşlılar ve Yaşlılık Politikaları, 2010
- Almanya ve Türkiye'de Entegrasyon ve Dinler arası Diyalog-Örnekler ve Sorunlar, 2010
- Türk ve Alman Bakış Açısından İran'daki Gelişimin Güvenlik Politikası Boyutları, 2010
- 24. Türk-Alman Gazetecilik Semineri - Güncel Gelişmeler Işığında Alman-Türk İlişkileri, 2011
- Sosyal Piyasa Ekonomisi ve İslam'daki Algılanışı, 2011
- Enerji Platformu 2010 - Avrupa'nın Enerji Güvenliğinde Türkiye'nin Rolü, 2011

İngilizce:

- BSEC – Reality and Vision, 2006
- Strategies for the Development of Entrepreneurship and the SME Sector in the Black Sea Economic Cooperation Region, 2008

